

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Харківської області щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2020 року

Опитування проводилося після оголошення про
пом'якшення карантинних заходів

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в II кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у II кварталі 2020 року свідчать, що на тлі запроваджених протиепідеміологічних заходів респонденти очікують скорочення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців. Очікування щодо розвитку своїх підприємств стримані. Прогнозується подальше зростання цін та девальвація національної валюти¹.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг:** баланс відповідей – «мінус» 15.7% (у I кварталі 2020 року – 6.3%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 34.1%. Найпесимістичніше налаштовані респонденти підприємств добувної промисловості (баланс відповідей – «мінус» 50.0%). Водночас підприємства сільського господарства та транспорту не очікують змін обсягів виробництва;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін не перевищить 7.5%, становить 52.9%, у цілому по Україні – 54.9%. Головним чинником інфляції респонденти називають витрати на виробництво (графік 2);
- **продовження девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 68.6% респондентів (у I кварталі 2020 року – 66.0%), у цілому по Україні – 68.2%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 15.2%). Водночас керівники добувної та переробної промисловості налаштовані оптимістично: баланси відповідей 33.3% та 30.8% відповідно). У цілому по Україні очікується погіршення фінансово-економічного стану: баланс відповідей – «мінус» 1.8% (таблиця);
- **незначне зменшення загальних обсягів реалізації:** баланс відповідей – «мінус» 2.0% (у I кварталі 2020 року – 20.8%). Обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку продовжать зростати: баланс відповідей – 35.3% (у попередньому кварталі – 31.3%) (таблиця). У цілому по Україні обсяги реалізації дещо зменшаться: баланси відповідей – «мінус» 0.1% та «мінус» 0.7% відповідно;
- **скорочення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар нижчими темпами: баланси відповідей – «мінус» 16.0% і «мінус» 8.0% відповідно (у попередньому кварталі – 9.1% і 13.6% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 16.1% та «мінус» 10.5% відповідно. Водночас респонденти підприємств транспорту очікують зростання інвестицій;
- **скорочення кількості працівників на підприємствах області:** баланс відповідей – «мінус» 13.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 2.1%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 17.3%. Найпесимістичніше налаштовані керівники підприємств інших видів економічної діяльності;
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються вищими темпами** (баланс відповідей – 68.6%), **ніж на товари та послуги власного виробництва** (баланс відповідей – 29.4%). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали (графік 7);
- **уповільнення зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 29.4% і 31.4% відповідно (у I кварталі 2020 року – 45.7% і 63.8% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво занадто високі ціни на енергоносії. Значно зросли оцінки впливу недостатнього попиту (графік 5).

Знизилась очікування респондентів щодо збільшення потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Переважна більшість респондентів, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали значно жорсткішими (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

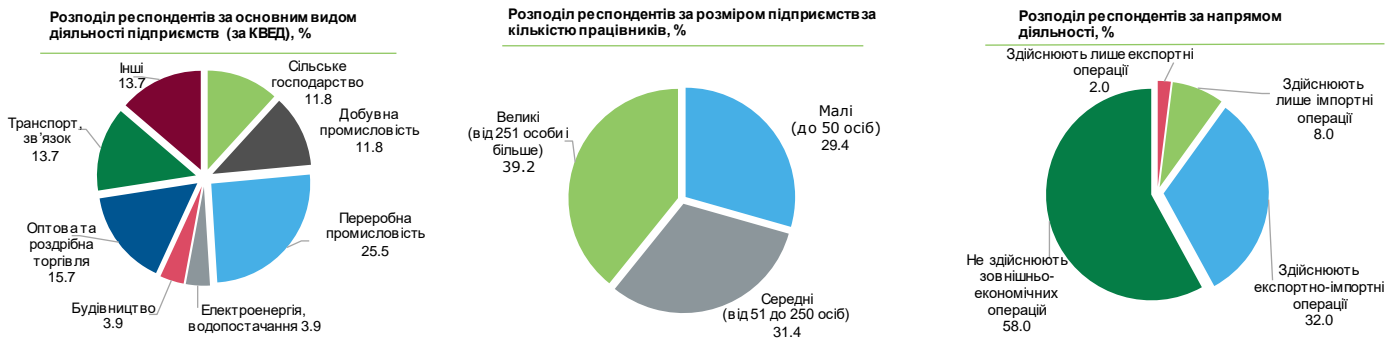
94.1% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.5%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

- **поточний фінансово-економічний стан** погіршився і є **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 23.5% (у I кварталі 2020 року – 0.0%), у цілому по Україні – «мінус» 11.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва** зменшився і є **нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 11.5% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 22.0% (у попередньому кварталі – 10.9%).

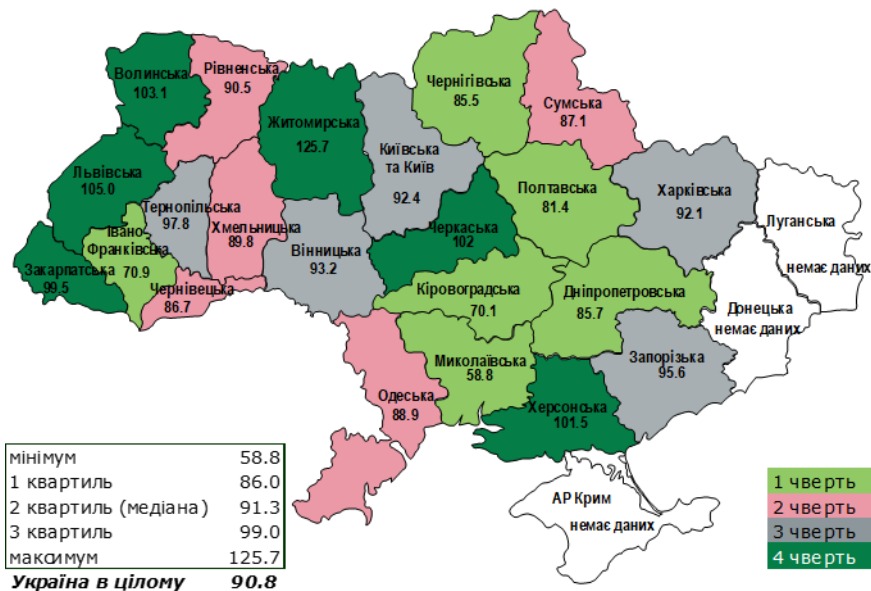
¹ Опитування проводилося після оголошення про пом'якшення карантинних заходів.

Паспорт вибірки^{2,3}

- період проведення – 05 травня – 03 червня 2020 року;
- опитано всього 51 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями⁴, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.	II кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	18.4	16.3	20.0	15.2	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	26.5	21.6	36.7	20.8	-2.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	15.4	8.5	14.9	9.1	-16.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	32.5	20.0	14.0	13.6	-8.0
кількості працівників	2.0	-12.2	9.8	-2.1	-13.7

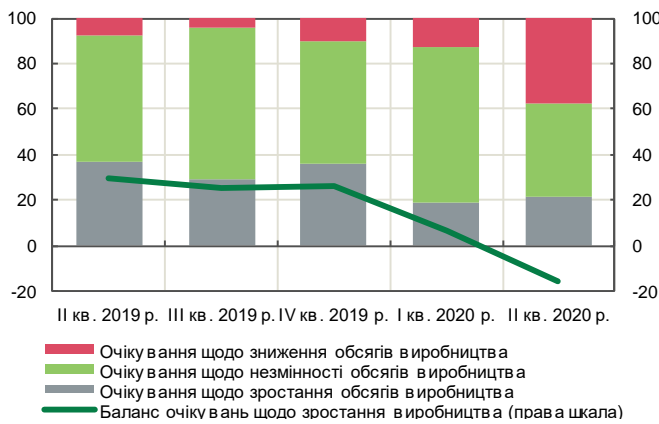
² Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

³ В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

⁴ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

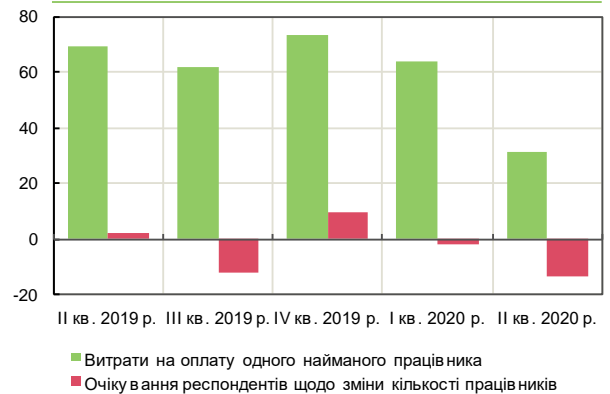
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

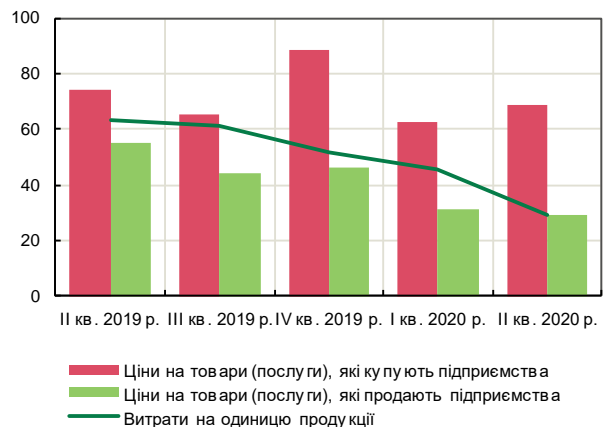
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

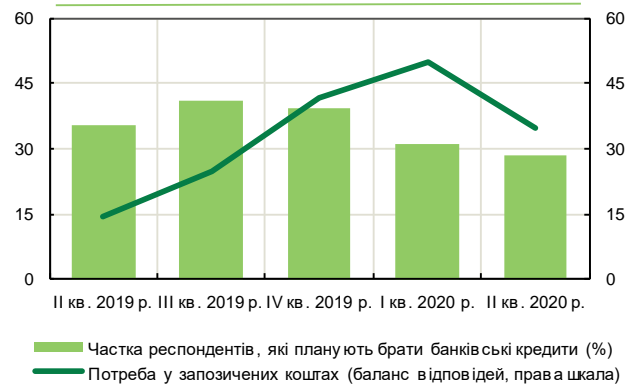
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

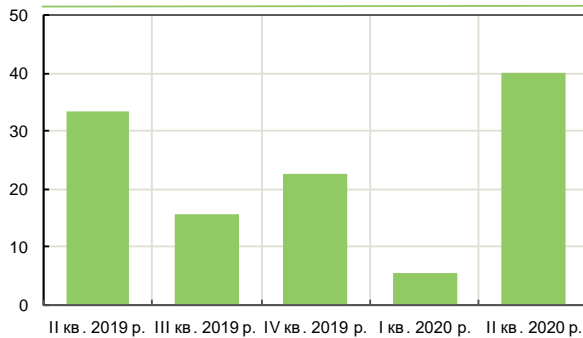
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

